

Koe Lotu Kole Tokoni

Saame 13

*'EIKI, 'e ngata 'afe ho'o fakangalo'I au?
'e fai 'o ta'engata?
'E ngata 'afe ho'o hanga kehe meia kita?*

*'E ngata 'afe 'a e kumi fakakaukau 'a hoku laumalie,
Kae fonu mamahi 'a hoku loto 'I he 'aho kotoa
pe?
Ko e fakapupula 'a hoku ngaahi fili 'e ngata 'afe?*

*Hanga mai, tali au, 'Eiki ko hoku 'Otua e!
Fakamaama hoku mata na'a ku mohe 'I he mate.*

*Na'a pehe 'e hoku fili, "Kuo u lava'I ia"
Hakahaka hoku kau fakamamahi 'I hoku ue'ia.*

*Ka ko au Kuo u falala ki ho'o meesi;
'E fiefia hoku loto 'I ho'o fakamo'ui.*

*Ka u hiva mu'a kia Sihova;
He kuo ne 'ofa'I kita.*

Rev. Alka Lyall
*Pastor of
Broadway United
Methodist Church
Chicago, IL*

'Otua 'oe mohu Kelesi, koe mamahi 'I homau 'ataakai 'oku 'ikai kemau kei lava ke fakamatala'i. Koe faingata'a 'oku mau vakai faka'aho kiai pea 'oku mau fehu'ia pe 'oku 'iai koaa ha 'Otua, pe 'oku ke 'i mamani. Hangehange 'oku 'ikai taau pe fe'unga 'emau ngaue kihe fai totonu moe ngaue fakalao ma'ae sosaieti. Koe ha nai e fuoloa ho'o fufu ho fofonga meia tekimautolu, 'e 'Otua? Koe ha e loloa 'emau faingata'a'ia pea ke toki tokanga'ekina kimaautolu?

'Oku kei hokohoko atu pe 'emau vakai ki hono tuku hifo e matakali kehekehe, kau ai moe fakaTangata moe fakaFefine, pea kuo hanga he kakai 'o ta'efakamahu'inga'l 'enau mo'ui mo ui 'akinautolu 'oku hiki mai mei he ngaahi fonua kehe, 'oku nau pehe kinautolu koha faha'l kehe. 'Oku to ma'u pe homau loto 'I he fanongoa 'oku si'l tamate'l ha fofonga taha 'uli'uli pe fakailifia'l ha taha ki he lea fakaPilitania, pe taha 'I he kau fakaTangata mo fakaFefine 'oku pulia pea ma'u mai kuo malolo. 'Oku 'ikai ke mau fiemalie ke siofi e ngaahi 'aa he pota kuo ngaahi koe fakangatangata, tatau mo hono fakafoki 'akinautolu to'utupu kiha fonua te'eki kenau 'ilo kiai, he na'a nau tupu hake kinautolu I muli ni. 'Oku mau tangi 'i he ngaahi fakangatangata koe 'uhi 'oku 'ikai fai totonu e ngaahi fili, pe koe ngaahi to nounou 'o e me'akai, mo e vakai kihe fakamatala fakakomiuniti 'I hono fehikitaki holo 'a e kakai masiva mo kinautolu 'oku 'ikai ma'u ha faingamalie.

'Oku mau fekumi ki he fakamaau totonu 'i he 'aho kotoa pe! 'Oku mau ongo'i loto fo'i he 'aho kotoa pe! Ko e lahi ange 'emau feinga, ko e lahi ange ia e pipiki mai e lau lanu ki homau kia. 'Oku mau ongo'i 'a 'emau tau toko taha pe. Tupu'l 'Otua, hange 'oku ke fufuu'i ho fofonga meiate kimaautolu! Ko e ha hano fuoloa 'emau ha'isia? Ko e ha hono fuoloa 'emau mamahi? Ko e ha hono fuoloa pea mau toki lava 'o manava 'aki 'a e 'ea fo'ou 'o e angatonu mo e fakamaau totonu?

'Oku mau ongosia! 'Ikai toe 'iai ha'a mau lo'imata ke to. 'Oku 'ikai ha'a mau ivi. Mau ongo'l ongonoa pe. Mau fie tukuange ia 'e kimaautolu. Sio mai aki mu'a kia tekimautolu 'a e Poto faka'Otuá! 'Alo'ofa mai ki ho kakai! Fakafoki mai 'ae 'amanaki ki homau lotolotonga! Fakaha mai e ngaahi faka'ilonga 'oku ke 'I heni. Fanongo kihe 'emau tangi! 'Otua Ma'oni'oni, tokoni'i kimaautolu ke 'oua na'a tukunoi 'emau 'ita mo 'emau ta'efiemalie, ka ke mau vahevahe ia mo koe 'i ha founga teke toe fakaivia kimaautolu ke hoko atu 'a e ngaue: ke fekumi ki he fakamaau totonu, ke fie ma'u 'a e angatonu ma'a e kakai kotoa pe, pea tu'u 'i he tafa'aki mo kinautolu 'oku mamahi.

'I he huafa 'o Sisu, 'oku mau lotu ni, 'Emeni.

Alma W. Pérez

*Director of Hispanic/
Latino Resourcing of
Discipleship Ministries
Nashville, TN*

Koe ngaahi me'a 'oku hoko mai kiateau he 'aho kotoa pe, koe ngaahi faingata'a. Lolotonga e 'aho, 'oku lomekina au 'e he ongoongo fakamamahi: ko ha fakapo 'i he falekoloa maketi; ko ha polisi 'oku ne fai tamate mo ngaohikovia 'aki hono mafai; Ko ho'o fakatupu kuo hoko ia kihe ngaahi to'onga fakakaukau 'a e tangata, 'oku ne fakatupu 'a e 'uli mo e ngaohikovia; kakai ne mate mei he Koviti; koe ta'etoka'l 'oku 'ikai fakangofua ke tukuange ha faingamalie kihe fakamo'ui; 'a e mamafa 'o e fakavahavaha'a ('asi mo e 'ikai ke fakatokanga'i) 'ae faingamalie, lau lanu, mo e fehi'anekina.

'Oku 'ikai ke u toe lototo'a ke lea, pea 'oku ou toitoi 'i he'eku tangilaulau. 'Oku fakamamahi'i 'e he'eku lea muli 'a e ngaahi ongo 'o kinautolu 'oku nau sio makehe kiateau; hoku tu'unga tangata pe fefine te ne laiki au ki ha feitu'u ma'ulalo mo tuku hausia; Ko hoku tu'unga fakaCarribbean, 'a ia na'e ngaahi 'aki e longoa'a 'o e nafa moe manakoa e u'a fakafonua, longoa'a 'o e ngaahi la'l paame, mo e matatahi, 'oku lave kihe ngaahi matakali moe fa'ahinga kotoa pe.

'Oku fakahoha'asi au 'e he 'eku ngaahi fakakaukau 'i he po'uli moe lo'imata to, 'ikai ke lava keu mohe peau fehu'i atu ai kiate koe: Fakaku, 'Eiki Lelei? Koe vaivai e, ka koau.

Ka 'oku ou 'ilo'i he 'ikai te ke li'aki au 'i he mamahi ni; he ko hoku Huhu'i koe! 'I he'eku tangilāulaú, 'oku 'ia teau 'ae māfana ho Laumalie. 'Okú ke tangi mo au, pea ke fakafiemālie'i foki au. 'Okú ke poupou'i mo tataki au 'aki ho'o kelesi, 'alo'ofá, moe meesi. Pea hangē ko e palōfita ko Hapakuké, 'oku ou fakafeta'i:

"He neongo 'e 'ikai fisi 'a e fiki, Pea 'ikai ha fua 'i he vaine; Si'isi'i 'a e ngāue 'a e 'ōlive, Pea hala 'a e ngaahi ngoue'anga 'i he me'akai; Kuo tu'usi 'a e tākanga mei he 'ā manu, Pea 'ikai ha pulu 'i he fale manu: Ka ko au te u fiefia 'ia Sihova, Te u tome'e 'i hoku 'Otua fakamo'ui'anga. Ko Sihova 'Ātonai 'a hoku mālohinga, Pea kuo ne 'ai hoku va'e ke hangē ko e motu'a tia, Pea 'oku ne fakahā'ele au 'i hoku ngaahi potu mā'olunga."

HAPAKUKI 3:17-19

**Rev. Connie
Semy P. Mella, Th.D**
*Academic Dean
of Union Theological
Seminary
Philippines*

Koe mamahi, temau 'alu atu ai 'i ho 'ao, 'e 'Otua. Fanongo ki he'emau kolé. Fanongo mai mu'a ho telingá ki he tangi 'a homau lotó. Tokanga ki he to'e 'a homau laumálié. Kuó ke mamata ki he'emau faingata'a'ia. 'Oku fakatanga'i 'e he kakai angakovi 'a e kau mā'oni'oni. 'Oku fakamafola 'e he kakai kaka'a 'a e ngaahi loi ke fakaongokovi 'a ho'o fanau. Pea nau toe fakakehe'i ha ngaahi fakamo'oni kemau mamahi ai.

'E 'Eiki, 'e fēfē hono fuoloa ho'o tuku ke tu'umālie 'enau ngaahi ngāue kovi? Ko e hā hono fuoloa ho'o tuku ke mau kātaki'i 'a e mamahi ni? Ko e hā hono fuoloa 'o 'emau tangilāulau koe'uhi ko e fakamaau totonú mo e mā'oni'oni, fakamo'uí mo e kakató? Kuo ke mamata nai ki he mamahi 'a kinautolu 'oku fakamamahi'i, fehi'anekina'i, mo fakafahafaha'i koe'uhi ko honau lanu, matakali, tu'unga, mo e tu'unga tangata pe fefine? Kuó ke sio ki hono haveki 'a e fānau ta'ehala'ia 'e he tau 'i Ukraine? Kuó ke fanongo nai ki he tangi 'a e kau paeá mo e tamai maté? Kuó ke ongo'i 'a e faingata'a'ia 'a e kau kumi hūfangá mo e kau pōpula 'o e taú? 'I he tangi mo e mamahi 'a e ngaahi famili ne li'aki?

'Oku mau tangi he hikisia 'a kinautolu 'oku kata manuki. 'Oku mau mamahi 'i he ngaahi tamate 'oku 'ikai ha 'uhinga mo ha totonu, mo e mio'i 'o ho'o mo'oni. 'Oku mau fu'u mamahi lahi 'i he angahala--fakatautaha mo e fa'unga fakatou'osi 'oku hoko mai koe fakamoveuveu kihe 'ataakai mo e sosaieti. 'Oku mau faingata'a'ia mo mamahi'ia. 'Oku lahi 'emau tangi hake kia te koe; fanongo mai kihe 'emau lotu. Katakai 'o 'omi ha tapuaki kemau loto fiekaunga mamahi fakataha mo ho'o kakai. Fakamahino kia tekimautolu ko ho'o I heni, neongo e malohi e faingata'a, ko koe 'a homau Taki. Fanongo ki he 'emau tangi, 'e 'Otua. Vakai mai kihe 'emau lotu mo 'emau fiefia 'I ho'o kau mai.

'Emeni.

Rev. Gigi A. Warren
*Ordained Elder in
The United Methodist
Church and Board
Member of GCORR
Atlanta, GA*

'Otua Anga'ofa, Ma'a mo Ma'oni'oni.

'Oku mau vakai hifo 'oku mau 'I he taimi 'oe faingata'a'ia lahi.
Koe 'uhi 'oku mau ongosia, 'oku mau tangi hake.
Koe 'uhi 'oku mamahi homau loto, 'oku mau tangi hake.
Koe 'uhi 'oku 'auha homau laumalie, oku mau tangi hake.
Koe 'uhi 'oku fie nonga homau laumalie, oku mau tangi hake.

'I he 'emau tangi hake, 'oku ke ofi.
'I he taimi 'o 'emau tangi hake, 'oku ke hoko koe manava 'oe mo'ui.
'I he 'emau tangi hake, ko koe 'a homau tokoni.

Fakamalo atu 'Eiki, 'I he 'emau vavai, 'oku ke malohi.
Fakamalo atu 'Eiki, Ko koe 'a homau tokoni pea mo homau taukapo.
Fakafeta'l 'Eiki, koe tangi 'oku ne ue'l kimautolu mei he mamahi kihe manava'ofa.
Fakafeta'l 'Eiki, 'I he 'emau tangi, 'oku ke kei fiefia pe 'ia tekimautolu.

Fakamalo atu 'ihe 'ofa moe tangi.
'Oku ne faka'ata kimautolu ke lahi 'emau 'ilo 'ihe ngaahi me'a na'e 'ikai totonu ke mau fai,
'Oku mau fiemalie pe ke tali kiate koe pe koe ha ha'o vakai mai kia tekimautolu.
'Ihe huafa 'o Sisu. 'Emeni.

Rev. Leo Yates
*Hospital Chaplain
at Western Region
Hospital Center
Hanover, MD*

Ko koe 'e Sihova, 'oku 'iloa ho'o ngaahi Huafa. 'Okú ke 'ilo ki he ngaahi mamahi 'oku mau fuesia 'i homau lotó, 'o hangē ko hono 'uHINGÁ? 'Oku mau 'i ai nai? mo 'Ikai te ke lava ...? 'Oku vakai atu e tokolahi kia tekoe 'i he taimi 'oku lahi ai 'emau faingata'a'ia, koe 'uhi ke ma'u ha fakafiemālie meia tekoe. Koe ni'ihī 'ia tekimautolu, 'oku mau ongo'i mafatukituki koe 'uhi koe ngaahi palopalema 'o mamani, pea kau ai foki 'a kimautolu.

'Oku mau fekumi ho Huafa mo ho'o ngaahi faka'ilonga, 'i he taimi 'oku mau fuoloa ai he tele'a. Kuo toe fakamamahi'i 'e he tau 'a homau ngaahi pule'anga mo mamani kotoa 'o hange koe kuohili, 'I he 'emau fakafeangai ne 'ikai taau 'I hono fakahaa'i 'a e 'ofa mo e fe'ofa'aki. 'Oku mau lotu ke ako 'a e ngaahi hala 'o e melinó. 'Eiki, fakamolemole'i kimautolu 'i he taimi 'oku mau mu'omu'a ai ki he lau lanu, fakavahavaha'a ai meia kinautolu 'oku fakaTangata pe fkaFefine, pe koe tukuhifo 'a ha'aa fafine, fakamo'ulaloa, mo e ngaahi ngaue 'o e feta'aki; ka ke fakahā mai 'a e ngaahi founga 'o e 'ofá mo e anga'ofa.

'Otua, 'oku hange 'oku 'ikai teitei maha homau lo'imata. Neongo ia, 'oku mau 'ilo'i 'okú ke 'iate kimautolu koe'uhi ko e ngaahi fakamanatu ke hanga homau matá ki he mo'ungá mo 'ilo'i 'a e feitu'u 'oku ha'u mei ai homau tokoní. 'Oku mau kole atu ke tongi 'i homau loto 'a e ngaahi lea 'alo'ofa 'a Sisu, "Loto-to'a!" Poupou'i kimautolu 'aki ha ngaahi momeniti 'o e loto-to'a mo e malohi ke hiki hake homau nima kiate koe ke fusi hake kimautolu. 'I he taimi 'oku fu'u lahi ai 'emau ngaahi faingata'a fakafo'ituituí pe fakafāmilí, 'oku fiema'u ke fanongo foki kihe le'o 'o Kalaisi, "Melinó! Tu'u Ma'u!" 'Eiki, 'i he taimi 'oku mau tu'u ai 'i he ve'e va'e 'o e kolosi, hu'u 'emau tokanga kihe fonualoto 'oku 'ikai ke 'i ai ha taha, 'o fakamanatu mai 'a e 'amanaki lelei mo e 'alo'ofa 'oku fakatatali mai kiate kimautolu.

'Okú ke kei hoko pē ko homau 'Otua pea 'oku mau fakamālō atu 'i ho'o 'alo'ofá. 'Emeni.

M. Garlinda Burton
*United Methodist
deaconess and
resource developer for
the General Commission
on Religion and Race
Nashville, TN*

'Otua koe poto mo 'aoniu, na'ake ngaohi kimautolu 'I ho'o 'imisi pea ke vakai kiai, "kuo lelei". 'Io, 'ihe 'emau angahala, ko ho'o to'onga fakaetangata 'oku fakamatala' l koe, 'I ho'o lea, 'oku 'Ikai! Fa'ahinga e tangata 'oku lelei ange 'iha fa'ahinga. Pea 'oku 'iai ha fa'ahinga 'oku mo'ui ange honau laumalie 'I he fa'ahinga ko e.

'Otua, na'ake palomesi teke teuteu ha tepile ma ho'o ngaahi famili hono kotoa. Ka, 'oku mau vahe'I kimautolu kihe "amautolu" meia "tekinautolu", "ma'u moe 'ikai ma'u", "tapuaki mo 'ikai ke tapuaki". Moe taki fakapopula, kaiha'a mei he, mo fiefia ange 'a kinautolu 'ihe ma'ulalo mo ne tuli kinautolu mei Ho Tepile.

'E 'Otua, koe ha e fuoloa e tu'u ai e ta'i fai totonu 'ihe mo'oni? Ha hono fuoloa pea 'tuku hifo 'ae ma'olunga kae hiki hake 'ae fakatokilalo. Ha e fuoloa pea liliu e mamahi kihe fiefia ma'a kinautolu 'oku ngaohi 'I ho 'imisi, 'aia ne tukuhifo ke fika ua.

Koe ha 'ae fuoloa hono 'ufi'ufi' 'a e fa'ahinga 'ulungaanga 'oku kehe he loto'I Siasi, he 'oku 'ikai toe huelo mai ke mafana, pe ulu mai pe ulu atu. Koe ha e fuoloa e siolaloa moe fakavahavaha'a a'e ma'olunga pe koe taki? 'E ngaue nai 'a fe ho'o 'alo'ofa ki homau loto, kae kamata ke fakapapau'I homau loto ke ngaue kiho pule'anga.

'E 'Otua, tuku mai ho'o fakamaau totonu he 'aho ni. Tongi ha saame fo'ou 'I he loto 'oe kau ma'olaloa moe kau ma'olunga, ka mau fakahoifua 'ihe kekele pe 'e taha 'I he ma'a mo ma'oni'oni, fakamaau totonu, moe-ka 'osi 'emau ngaue- 'oku mau fakataha. 'Oku mau kei tatali, 'Otua poto mo 'aoniu, ke hiva ha hiva fakahoifua.

Jung Pyo (JP) Hong
*Lead Pastor of Christ
Crossman UMC
Falls Church, VA*

'Ala Tamai.

'Oku ke 'ofa? Kia teau. Kia tekimautolu.
Kia kimautilu 'oku nofo 'ilifia. Kihe kakai faiangahala moe
palopalema.
Koe 'uhi pe. Ko homau fotunga. Ongo.
Kehe.

Ke 'alo'ofa kihe kotoa ho'o fanau, 'ala Tamai.

'Otua ofi mai.
'Oku ke ofi mai? Kia teau? Kia tekimautolu?
'Ihe fononga mai 'oku 'iai e tangata 'oku kaila ke 'alu ki 'api!
'Ihe to e mahaki faka'auha 'I mamani, ne tukuaki'I 'e hoku mata.
'Eku kehe.

Ke 'alo'ofa kihe kotoa ho'o fanau, 'ala Tamai.

Fanongo mai 'Otua.
Teu lava 'o fanongo kia tekoe? 'Oku ke fanongo mai kia teau?
Kimautilu?
'Emau tangi hake. 'Eku kole hake moe tangata fa'u saame?
Ha hono fuoloa? Ha hono fuoloa eku ongo'I faingata'ia 'I hoku
laumalie?
'Alo 'ofa mai. 'Otua ofi mai.

Fanongo kihe tangi ho'o fanau kotoa, 'e 'Otua.

'EMENI.